

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๐

ปีที่ ๒๒

ฉบับที่ ๒๕๘

พฤศจิกายน ๒๕๕๕

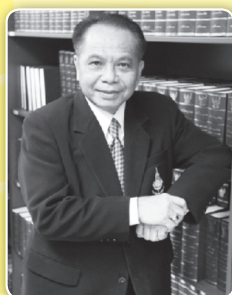
ISSN ๐๔๕๗-๗๐๖๔

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

*** เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๔.๐๐ น. ศ. ดร.สันทัต โรจนสุนทร อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน นำราชบัณฑิต ภาคีสมาชิก ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถานถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปี ๒๕๕๕ ณ วัดบวรเม่งคผลราชวรวิหาร แขวงบางยี่ขัน เขต บางพลัด กรุงเทพฯ

*** เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานแต่งตั้งคณะทำงานโฆษกราชบัณฑิตยสถาน โดยแต่งตั้ง นายบัณฑิต ตั้งประเสริฐ รองเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน เป็นโฆษกราชบัณฑิตยสถาน และแต่งตั้ง นางสาวสุปัญญา ชมจินดา ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์ เป็นรองโฆษกราชบัณฑิตยสถาน มีหน้าที่ให้ข่าว แถลงข่าว ให้สัมภาษณ์ ชี้แจงข้อเท็จจริง ทั้งข่าวที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ข่าวสารในลักษณะวิชาการซึ่งเผยแพร่แก่ประชาชน ในอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถานต่อสื่อมวลชน รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของราชบัณฑิตยสถาน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สาธารณชนได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ พร้อมย้ำภาพลักษณ์ราชบัณฑิตยสถาน เป็นองค์กรที่เป็นมาตรฐานในการใช้ภาษาไทย ที่เปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ติดต่อโฆษกราชบัณฑิตยสถานได้ที่โทรศัพท์หมายเลข ๐๘ ๑๘๒๕ ๖๔๖๓ และรองโฆษกราชบัณฑิตยสถานได้ที่หมายเลข ๐๘ ๙๕๒๐ ๖๕๒๒ หรือติดต่อประสานงานกับคณะทำงานโฆษกราชบัณฑิตยสถาน ได้ที่หมายเลข ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ ต่อ ๑๐๐๑, ๑๐๐๕

นายบัณฑิต ตั้งประเสริฐ
โฆษกราชบัณฑิตยสถาน

นางสาวสุปัญญา ชมจินดา
รองโฆษกราชบัณฑิตยสถาน

คณะทำงานโฆษกราชบัณฑิตยสถาน

สรุปการบรรยายเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัย

ของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

● วันอังคารที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ศ. ดร.สิทธิ บุตรอินทร์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง **พุทธ-ตรรกศาสตร์** ความโดยสรุปว่า ในพุทธปรัชญา ตรรกศาสตร์ เป็นวิชาร่วมสาขาเดียวกันกับญาณวิทยา และแยกออกไม่ได้จาก จริยศาสตร์ ภาววิทยา และคุณวิทยา พระพุทธเจ้าทรงเข้าไป ศึกษา ทดลอง และทดสอบวิถีชีวิตสุดโต่งผ่านสำนักปรัชญา และลัทธิหลากหลายก่อนตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย มรรควิธีสายกลางที่ข้ามพ้นปรัชญาสุดโต่งของบรรดานักบวช นักพรต นักคิด นักปรัชญา และเจ้าลัทธิ ที่ประกาศลัทธิของตน ด้วยวิธีตรรกะ-วิชาตรรกตามอาการ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด การคาดคะเน และแก้งความจริง เน้นแบบนिरันยในกรอบศรัทธา จริตและโมหจริต แต่ก็ยังฝึกฝน แสวงหา สะสม เสวย และเสพ ติดในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และผลประโยชน์อื่น ๆ พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธคัมภีร์พระเวทโดยสิ้นเชิง พระธรรมคำสอนของพระองค์จึงมีคุณลักษณะพิเศษ ทรงรู้แจ้งว่าตรรก-ตรรกศาสตร์ที่บรรดาเจ้าลัทธิสอน มิใช่มรรควิธีที่แท้จริงและ ถูกต้อง แต่จัดอยู่ในระดับสุดมยปัญญาและจินตามยปัญญา เท่านั้น ไม่อาจเข้าถึงภาวนามยปัญญาในพุทธปรัชญา การจะ บรรลุสัจธรรมในกฎแห่งกรรม กฎไตรลักษณ์ หลักปฏิจลสมุปบาท หรือพระนิพพานได้ ก็ด้วยภาวนามยปัญญาผ่านการบำเพ็ญ สมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนา จึงถือได้ว่า พุทธปรัชญา ไม่ปฏิเสธการคิดและใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์

อย่างไรก็ตาม พระพุทธเจ้าได้ทรงอาศัยตรรกศาสตร์ในการ ศึกษาวิเคราะห์หาความรู้ ความจริง ความถูกต้อง และความดีงาม ระดับโลภียปัญญา ก่อนตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ และพระสาวกทรงใช้ตรรกศาสตร์โดยอิงหลักสัจธรรมและ จริยธรรมที่เรียกว่า พุทธตรรกศาสตร์ เป็นอีกวิธีหนึ่งในการ ประกาศพระพุทธศาสนาและสอนพุทธปรัชญา ส่วนมากทรงใช้ ภาษามคธอันเป็นภาษาของมหาประชาชนพื้นบ้านทั่วไปในแคว้น มคธเป็นสื่อแสดงธรรมในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ เฉพาะเรื่อง ที่เป็นความจริง ความถูกต้องดีงาม และให้ประโยชน์เกื้อกูลแก่ ผู้เกี่ยวข้อง โดยทรงคำนึงถึงความเหมาะสมทางกาละ เทศะ บุคคล ชุมชน และสภาวะแวดล้อมอีกด้วย ทรงสอนย้ำเสมอใน การคิดและใช้เหตุผลแนวตรรกศาสตร์ การคิดและใช้เหตุผลนี้ ต้องเป็นไปตามขั้นตอน เนื้อหา และกุศลเจตนา เพื่อบรรลุสิ่ง มุ่งประสงค์ และต้องอิงหลักสัจธรรมและจริยธรรมบูรณาการ เข้าด้วยกัน เป็นสูตรพัฒนาคุณสมบัติสูงสุดของความเป็นมนุษย์

ศ. ดร.วิษณุ เครืองาม ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง **มิติ ทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานในรูปของคณะกรรมการ**

ภาครัฐ ความโดยสรุปว่า การทำงานในรูปของคณะกรรมการ เป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน เพราะสามารถระดมความคิดจาก หลายคนเพื่อให้เกิดความละเอียดรอบคอบ ความถูกต้อง และความหลากหลายขององค์ความรู้ ซึ่งจำเป็นต้องอยู่ภายใต้ กฎเกณฑ์ที่พัฒนามาเป็นลำดับเพื่อควบคุมการทำงานให้ถูกต้อง เรียบร้อย เป็นธรรม ป้องกันการพิพาทได้แย่งหรือคัดค้าน ว่าการประชุมหรือการมีมติไม่ถูกต้อง จึงมีหลักกฎหมายรองรับ ที่เรียกว่า “กฎหมายว่าด้วยการประชุม”

มิติทางกฎหมาย ๑๐ ประการ ที่พบเห็นเสมอในการทำงาน ในรูปของคณะกรรมการภาครัฐ มีดังนี้

(๑) **การปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุม** มีหลายรูปแบบ คือ การไม่กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับ เกี่ยวกับการประชุม การกำหนดให้มีระเบียบหรือข้อบังคับ เกี่ยวกับการประชุมโดยกำหนดทุกอย่างไว้ตายตัว การกำหนด ระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมไว้หลวม ๆ และการ กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมแบบ “ทางสายกลาง”

(๒) **อำนาจที่ประชุม** ตามที่กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ กำหนด

(๓) **โครงสร้างหรือองค์ประกอบของคณะกรรมการหรือ ที่ประชุม** ขึ้นอยู่กับกฎหมายหรือกติกาที่ก่อตั้งคณะกรรมการ หรือที่ประชุมนั้น ๆ

(๔) **องค์ประชุม** หมายถึง จำนวนผู้เข้าประชุมขั้นต่ำที่ทำให้ สามารถดำเนินการประชุมต่อไปได้ เพื่อเป็นหลักประกันว่ามี ผู้เข้าร่วมประชุมมากพอที่จะออกความเห็นที่หลากหลาย เป็น เสียงข้างมาก และผู้เข้าร่วมประชุมสามารถร่วมรับผิดชอบได้

(๕) **การใช้ถ้อยคำในการประชุมให้ตรงตามกฎหมาย** ถูกต้อง ตรงตามเจตนารมณ์

(๖) **รายงานการประชุม** ซึ่งจะจัดทำได้หลายแบบ คือ จดบันทึกโดยละเอียดแบบคำต่อคำ จดบันทึกแบบย่อแต่พอ ให้เข้าใจ จดบันทึกแบบสรุปเอาแต่มติ หรืออาจไม่จดบันทึกใด ๆ ซึ่งมักใช้กับการประชุมบางประเภทที่มีธรรมเนียมว่าไม่ต้องทำ รายงานการประชุม

(๗) **การประชุมโดยไม่มาประชุม** ซึ่งอาจอาศัยเทคโนโลยี สมัยใหม่เข้ามาช่วยจัดระเบียบและอำนวยความสะดวกในการ ประชุมให้มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับการจัดประชุม เพื่อ ความรวดเร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย

(๘) **การลงมติในเรื่องที่จำเป็นต้องลงมติ** ในกรณีไม่อาจ หลีกเลี่ยงได้ เมื่อกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับกำหนดให้ต้อง ลงมติโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนในเชิงบังคับ หรือเมื่อประธาน

พยายามให้ได้ฉันทามติ แต่กรรมการหรือสมาชิกในที่ประชุมบางคนคัดค้านและยืนยันจะให้ลงมติ

(๙) *การมีส่วนร่วมได้เสียของกรรมการ* อันเนื่องมาจากสาเหตุ ๓ ประการ คือ สถานภาพเฉพาะตัวของกรรมการ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และเหตุอื่นใดนอกจากข้างต้นเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครอง

(๑๐) *คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และสถานภาพของกรรมการ* ซึ่งกรรมการจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย

การทำงานของคณะกรรมการ จึงต้องใช้หลักธรรมาภิบาล คือ โปร่งใส มีส่วนร่วม รับผิดชอบ และให้ความร่วมมือกัน ตลอดจนต้องหลักภาวะผู้นำในการนำการประชุมไปสู่เป้าหมายให้บรรลุผลสำเร็จ

● **วันอังคารที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕**

ศ. ดร.จตุรนต์ ธีระวัฒน์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง **ข้อพิจารณาทางกฎหมายสำหรับการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของบุคคลผู้ให้บริการวิชาชีพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมายังประเทศไทย** ความโดยสรุปว่า ในการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีการกำหนดเรื่องการเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรีอันเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งซึ่งจะนำไปสู่การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตเดียวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งต้องดำเนินการภายในกรอบของความตกลงอาเซียนว่าด้วยการค้าบริการซึ่งทำขึ้นก่อนหน้านี้นี้ ด้วยการพัฒนาและแนวทางปฏิบัติขั้นใหม่ให้อยู่ในรูปของแผนงานที่แสดงให้เห็นปรากฏชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการ กรอบเวลาที่ชัดเจน ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถยอมรับเงื่อนไขและใบอนุญาตหรือใบรับรองซึ่งประเทศสมาชิกอื่นออกให้เพื่ออนุญาตหรือรับรองบุคคลผู้ให้บริการวิชาชีพจากประเทศสมาชิกเข้ามาประกอบวิชาชีพในดินแดนของตนได้ โดยผ่านการทำความตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติวิชาชีพ ซึ่งเป็นความตกลงที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนและส่งเสริมการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีด้านบริการสำหรับบุคคลธรรมดาผู้ให้บริการวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน ๘ สาขาวิชา คือ วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ บัญชี และล่าสุดคือ การท่องเที่ยว การเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาผู้ให้บริการวิชาชีพเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งของการเปิดเสรีการค้าบริการในรูปแบบของการให้บริการโดยบุคคลธรรมดา การบริการวิชาชีพเป็นเพียงหนึ่งในสาขาบริการย่อยในสาขาบริการธุรกิจซึ่งก็เป็นประเภท ๑ ใน ๑๒ ประเภทของบริการที่อยู่ในขอบเขตของความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) ซึ่งใช้เป็นกรอบทางกฎหมายในเรื่องนี้สำหรับการค้าระหว่างประเทศ

โครงการนี้ส่งผลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และโดยเฉพาะ

อย่างยิ่งด้านกฎหมาย ซึ่งพัฒนาจากการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของผู้ให้บริการวิชาชีพในอาเซียน เริ่มจากการเปิดเสรีการค้าบริการไปสู่การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีในกรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยอาศัยเครื่องมือทางกฎหมายในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย กล่าวคือ ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการยอมรับร่วมกันเกี่ยวกับคุณสมบัติทางวิชาชีพเพื่อการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของบุคคลผู้ให้บริการวิชาชีพซึ่งกำหนดกลไกในการดำเนินการด้วยการมอบหมายให้รัฐสมาชิกอาเซียนจัดตั้งองค์กรภายในเพื่อรับผิดชอบเรื่องการรับรองร่วมกันสำหรับคุณสมบัติทางวิชาชีพต่าง ๆ และทำงานประสานกันกับองค์กรของสมาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการศึกษา การขึ้นทะเบียน และการออกใบอนุญาต ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงาน อย่างไรก็ตาม ตามความตกลงเกี่ยวกับสาขาวิชาชีพต่าง ๆ นี้ รัฐสมาชิกอาเซียนมีหน้าที่เพียงต้องอำนวยความสะดวกในการรับรองคุณสมบัติทางวิชาชีพ แต่มิใช่พันธกรณีในการให้สิทธิโดยอัตโนมัติ และส่งผลกระทบต่อกฎหมายไทยที่ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับพันธกรณีต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องกฎหมายคนเข้าเมือง กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพ และกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงาน

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในภาพรวมแล้ว ในทางปฏิบัติการดำเนินการของอาเซียนยังมีข้อจำกัดอยู่พอสมควร ทั้งในแง่ของขอบเขตของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งครอบคลุมเพียงผู้ให้บริการวิชาชีพบางสาขา และในแง่ของการดำเนินการที่ยังต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในตารางข้อผูกพันและการอำนวยความสะดวกให้ได้รับการรับรองสิทธิโดยองค์กรภายในของรัฐ ดังนั้น ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จคือ เจตนาารมณ์ทางการเมืองของรัฐสมาชิกเอง รวมทั้งความมุ่งมั่นที่จะสร้างความพร้อมของแต่ละรัฐสมาชิก ซึ่งมีความแตกต่างกันอยู่พอสมควรในเรื่องระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

ในการก้าวสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเทศไทยในฐานะรัฐสมาชิกหนึ่งก็มีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อผูกพันต่าง ๆ ในเรื่องการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของบุคคลผู้ให้บริการวิชาชีพ โดยจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ได้จัดทำไว้ไปพร้อมกับการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับผู้ให้บริการที่ได้รับสิทธิที่เข้ามาให้บริการในประเทศ รวมถึงการเดินทางไปให้บริการในประเทศสมาชิกอาเซียนด้วย ซึ่งเงื่อนไขสำคัญที่สุดประการหนึ่งอันจะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุดก็คือ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และสถาบันกำกับดูแลผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาทางการของอาเซียน ซึ่งได้แก่ ภาษาอังกฤษ ตลอดจนภาษาท้องถิ่นของรัฐสมาชิกเองด้วย

ศ. ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง **การศึกษาไทยกับทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ต้องก้าวให้พ้นกับดักของรูปแบบโรงงานใหม่** ความโดยสรุปว่า การดำรงชีวิตของบุคคลหลังยุคอุตสาหกรรม (Post-industrial) มีลักษณะหลายประการ ได้แก่ การมีอาชีพหลากหลาย ทำงานหลายอย่าง ไม่มีความชัดเจนในตัวตน การเรียน-การทำงานขาดความสัมพันธ์ มีโอกาสทำงานอิสระ ตกงานบ่อย มีรายได้ไม่แน่นอนสถานภาพปรับเปลี่ยนขึ้น-ลง อนาคตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนเครือข่าย มีการเปลี่ยนคู่ความสัมพันธ์ และเกิดความไม่มั่นคงไม่แน่นอน

โลกยุคใหม่มีความหลากหลาย มีลักษณะเฉพาะกลุ่ม คนในยุคนี้จึงต้องรู้จักการปรับตัวและมีความแคล่วคล่องว่องไว เรียนรู้อะไรใหม่ ๆ อยู่เสมอ ตามให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก มีเหตุผล และพร้อมรับสื่อใหม่ได้ มีความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักประเมินสถานการณ์ เรียนรู้ปัญหา มีสำนึกร่วม และร่วมแก้ปัญหา รู้จักตัวเองและเป็นตัวของตัวเอง มีความดีความงามเฉพาะตัว มีทางเลือกและสร้างทางเลือกของตนเอง มีผลงานหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มีการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียนที่ดี เข้าถึงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การใฝ่รู้และมีจินตนาการ

การเปลี่ยนรูปแบบโรงเรียนใหม่ให้ตอบสนองสังคมยุคใหม่ มีลักษณะสนองนานาชาติ ซึ่งมีมาตรฐานหลากหลาย มีระบบการเรียนยืดหยุ่น มีการจัดการโดยใช้เทคโนโลยี เพิ่มองค์ประกอบ หลักสูตร และเทคโนโลยีใหม่ และเน้นระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น การศึกษาเพื่อการซื้ออย่างฉลาดและผลิตอย่างสร้างสรรค์ ต้องรู้จักตัวเองอย่างดีพอ เข้าใจวัฒนธรรมใหม่ เรียนรู้วิถีชีวิตของโลกยุคใหม่ เรียนรู้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ตามให้ทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาผลงานเป็นของตนเอง และมีจิตสำนึกในการสร้างสิ่งใหม่เป็นไปเรื่อย ๆ ผู้เรียนต้องเรียนรู้ธรรมชาติมนุษย์และรู้จักตนเอง เรียนรู้แนวคิดไทยและวัฒนธรรมไทยอย่างวิเคราะห์ เข้าใจวัฒนธรรมสมัยใหม่ในเชิงที่มาและผลกระทบ เข้าใจกระบวนการผลิตและสามารถพัฒนาการผลิตขึ้นเองได้ มองเห็นคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งของและนวัตกรรม ตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและมีส่วนร่วม เข้าใจคนอื่นและรู้วิธีการนำการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน มีความเข้มแข็งในจริยธรรมและความเหมาะสมดีงาม ออกแบบและพัฒนาทิศทางของสังคมที่เหมาะสมได้ และมีบทบาทในการนำการเปลี่ยนแปลงที่ดีงาม

สำนักวิทยาศาสตร์

● **วันพุธที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕**

ศ.ศักดิ์ ศิริพันธ์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบิดาแห่งการถ่ายภาพไทย** ความโดยสรุปว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ แห่งบรมราชจักรีวงศ์ หรือสมเด็จพระปิยมหาราช ทรงเป็นอมตบุคคลที่มหาชนเคารพบูชาและเทิดทูนด้วยความจงรักภักดีไม่เสื่อมคลายมากกว่า ๑ ศตวรรษ ด้วย

พระบารมี พระปรีชาสามารถ และพระปรีชาญาณที่ทรงสามารถประเมินภัยจากการเมืองโลกโดยถ่วงแท้ และมีพระวิสัยทัศน์กว้างไกลในการเตรียมรับให้ทันต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยได้ทรงเร่งพัฒนาการศึกษาของพลเมือง ทรงปลดปล่อยพวกทาสให้เป็นไทโดยไม่เสียเลือดเนื้อเพื่อสร้างความเสมอภาคภายในราชอาณาจักร ทรงทำนุบำรุง แก้ไขดัดแปลงขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งปฏิรูปการเมืองการปกครองให้สอดคล้องกับระบบสากล อีกทั้งพัฒนาการสื่อสาร การคมนาคม สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมและพาณิชยกรรม รวมความเป็นเอกภาพในชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว ทรงดำเนินวิเทศব্যสสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างดียิ่ง จึงทำให้ประเทศไทยเป็นชาติเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่รอดพ้นการสูญเสียอธิปไตยให้แก่มหาอำนาจนักล่าอาณานิคมสมัย ๑๒๐ ปีที่ผ่านมา

นอกจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระปรีชาสามารถและทรงพระคุณอันประเสริฐดังกล่าวข้างต้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังมีพระคุณูปการต่อการพัฒนาการถ่ายภาพในประเทศไทยอย่างมาก ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่มีความสนพระราชหฤทัยอย่างจริงจังในวิชาการถ่ายภาพ จนเป็นที่ประจักษ์ ทรงมีพระวิริยะและทรงอุทิศเวลาในการถ่ายภาพตลอดจนการล้างอัดขยายภาพด้วยพระองค์เอง ทรงศึกษาทดลอง ค้นคว้าให้ได้ภาพถ่ายที่ทรงคุณค่า ทรงเป็นเอตทัคคะทางด้านถ่ายภาพที่มีความชำนาญทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเด่นชัด ทรงมีผลงานภาพถ่ายทั้งในประเทศขณะเสด็จประพาสดิน และในต่างประเทศเมื่อเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ ๑ และ ๒ ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องการถ่ายรูปเมืองไทยซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการถ่ายภาพแบบดาแกร์โรไทป์ การถ่ายภาพแบบกระจกเปียกและกระจกแห้ง แล้วตีพิมพ์ในหนังสือภูมิวิทยา ใน พ.ศ. ๒๔๓๘ ทรงพระราชวินิจฉัยผลงานภาพถ่าย เช่น การผิดเพี้ยนของภาพ (distortion) ตลอดจนการจดบันทึกเหตุการณ์ สถานที่ วัน เวลาที่ถ่าย อันเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าทั้งด้านวิชาการและด้านประวัติศาสตร์ ทรงส่งเสริมการถ่ายภาพให้เป็นที่แพร่หลาย โดยการจัดประกวดถ่ายภาพใน พ.ศ. ๒๔๔๔ เพื่อถ่ายทอดและกระจายวิชาความรู้ด้านการถ่ายภาพไปยังต่างจังหวัดจนเกิดความเจริญก้าวหน้ามาตราบเท่าทุกวันนี้ ทรงใช้ประโยชน์จากพระบรมสาทิสลักษณ์ในการดำเนินวิเทศব্যสต่างประเทศด้วยความมั่นคงของชาติอย่างดียิ่ง ในครั้งที่พระองค์เสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้ทรงฉายพระบรมรูปกับสมเด็จพระเจ้าชาร์ลส์ นิโคลัส ที่ ๒ แห่งรัสเซียซึ่งเป็นมหาอำนาจในยุโรปขณะนั้น และภาพนั้นได้เผยแพร่ลงหนังสือพิมพ์ทั่วยุโรป ทำให้ประเทศมหาอำนาจตะวันตกทั้งหลายประจักษ์ชัดถึงความ

สัมพันธ์อันดีของประเทศสยามและรัสเซีย จึงไม่กล้าที่จะหักห้ามกับประเทศสยามเช่นที่ทำกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย

เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ พระปรีชาสามารถ และเทิดพระเกียรติพระองค์ สมามคมลมาพันธการถ่ายภาพไทย ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการถ่ายภาพ ๑๘ คน ได้ประชุมพิจารณาเรื่อง พระบิดาแห่งการถ่ายภาพไทย และที่ประชุมมีมติให้ทำหนังสือถึงประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เรื่อง “การเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระบิดาแห่งการถ่ายภาพไทย” ด้วยเหตุผล ๖ ประการ คือ ๑. ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่มีความสนพระราชหฤทัยอย่างมากในวิชาการถ่ายภาพจนเป็นที่ประจักษ์ ๒. ทรงมีพระวิริยะและทรงใฝ่ใฝ่ศึกษาเวลาในการถ่ายภาพ ทรงศึกษาทดลอง ค้นคว้า ให้ได้ภาพถ่ายที่ทรงคุณค่า ๓. ทรงเป็นเอตทัคคะทางการถ่ายภาพที่มีความชำนาญ ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเด่นชัด ๔. ทรงมีผลงานถ่ายภาพพระราชนิพนธ์ และพระราชวินิจฉัย ตลอดจนการจดบันทึกที่สอดคล้องในวิชาการถ่ายภาพ อันเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าทั้งด้านวิชาการและด้านประวัติศาสตร์ของชาติ ๕. ทรงส่งเสริมการถ่ายภาพให้เป็นที่แพร่หลาย เพื่อถ่ายทอดวิชาความรู้และพัฒนาจนเกิดความเจริญก้าวหน้ามาตราพบเท่าทุกวันนี้ ๖. ทรงใช้ประโยชน์จากภาพถ่ายในการบันทึกพระราชกรณียกิจ สถาปัตยกรรมบ้านเมือง และวิถีชีวิตของประชาชนซึ่งเป็นมรดกที่มีคุณค่าอย่างมากในปัจจุบัน และใช้ภาพถ่ายในการดำเนินวิเทศไมยต่างประเทศด้านความมั่นคงอย่างดียิ่ง

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้พิจารณาเห็นชอบและดำเนินการต่อไปยังคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เห็นชอบให้ถวายพระราชสมัญญาแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในฐานะพระบิดาแห่งการถ่ายภาพไทย และกำหนดให้วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ของทุกปีเป็นวันถ่ายภาพไทย

ศ. ดร.อานนท์ บุญยรัตเวช ภาควิชาชีววิทยา บรรยายเรื่อง **การใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและวิทยาศาสตร์สุขภาพ เพื่อการสร้างความยั่งยืนด้านอาหารสุขภาพ** ความโดยสรุปว่า การเพิ่มจำนวนประชากรโลกอาจจะก้าวข้ามไปสู่วิกฤติที่เกิดความยุ่งเหยิงทางชีววิทยาในอนาคตได้ ความยุ่งเหยิงเหล่านี้มีผลไปถึงสภาวะเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม การจัดหาแหล่งอาหารที่ไม่เพียงพอ ระบบสุขภาพที่คุณภาพไม่ดี รวมถึงการให้การดูแลรักษาทางการแพทย์ที่ไม่เพียงพอต่อประชากร และการขาดที่อยู่อาศัยหรือระบบการจัดการที่อยู่อาศัยที่ไม่คุณภาพยิ่งไปกว่านั้น จะเกิดภาวะซ้ำเติม ซึ่งเป็นผลเชิงลบตามมา ได้แก่ โรคภัยไข้เจ็บ ภัยพิบัติ การอดอยาก และปัญหาสุขภาพอนามัยที่แย่งลง ภาวะประชากรล้นโลกจะทำให้เกิดการรุกรานและการก่อกวนชนเมือง ความหลากหลายทางชีวภาพถูกทำลาย ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การแก้ปัญหาเรื่องนี้ต้อง

ประยุกต์ประโยชน์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ร่วมกับการใช้วิทยาศาสตร์สุขภาพและการเกษตร โดยการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศวิทยา พรรณพืชชนิดต่าง ๆ และผืนแผ่นดินในการเพาะปลูกพืช โดยมุ่งเป้าสู่การเกษตรเพื่อส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สุขภาพ และอาหารคุณภาพ ซึ่งจะเป็นหนทางที่ดีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่จะตามมาจากประชากรล้นโลก เนื่องจากความหลากหลายทางชีวภาพทำให้มนุษย์เราได้รับธาตุสารอาหารที่เป็นส่วนสำคัญต่อร่างกาย ที่จะสร้างความบริบูรณ์ให้กับสุขภาพเป็นอย่างดี การวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและการสร้างห่วงโซ่คุณค่าทางด้านพืช ที่สามารถสร้างผลผลิตจำนวนมากได้ จะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างระบบสุขภาพและการจัดการอาหารให้เพียงพอต่อประชากรโลก ผู้บรรยายได้เสนอรูปแบบในการรวมเข้าด้วยกันระหว่างธรรมชาติดั้งเดิมและความรู้ใหม่ ๆ ทางการเกษตร และวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

● วันพุธที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ดร.ครรชิต มาลัยวงศ์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง **มาตรฐานการจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจ ISO 22301 (ISO 22301: Business Continuity Management Standard)** ความโดยสรุปว่า ในรอบทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดภัยพิบัติธรรมชาติครั้งใหญ่หลายครั้ง และเกิดปัญหาการก่อการร้ายที่ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สินและชีวิตจำนวนมาก ความสูญเสียเหล่านี้ทำให้องค์กรว่าด้วยการมาตรฐานระหว่างประเทศ (ISO หรือ International Organization of Standardization) ต้องตั้งทีมวิชาการพัฒนามาตรฐาน ISO 22301 ซึ่งเป็นมาตรฐานเกี่ยวกับการจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจ จนได้รับการสนับสนุนจากประเทศสมาชิกและประกาศใช้ไปเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ที่น่าสนใจคือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ซึ่งก็เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มาก่อน ได้นำร่างรายละเอียดมาแปล และนำประกาศเป็นมาตรฐาน มอก. ๒๒๓๐๑ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ และนำลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ วันที่ประกาศเป็นช่วงก่อนที่ ISO จะประกาศใช้มาตรฐานเดียวกันนี้ ซึ่งนับเป็นเรื่องแปลกสำหรับหน่วยงานนี้ เพราะปกติมักจะต้องรอให้ ISO ประกาศก่อน จึงจะประกาศยอมรับมาตรฐานนั้น ๆ ตาม

การประกาศล่วงหน้าในทางหนึ่งก็แสดงให้เห็นว่า สมอ. สนใจในเรื่องนี้มาก แต่ในอีกทางหนึ่งก็กลับเป็นข้อเสีย เพราะเนื้อหาใน ISO 22301 มีความแตกต่างจากของ มอก. ๒๒๓๐๑ หลายประเด็น ผลก็คือ หน่วยงานที่ใช้มาตรฐาน มอก. ๒๒๓๐๑ ครบถ้วน จะประเมินไม่ผ่านมาตรฐาน ISO 22301 ประเด็นที่มาตรฐาน มอก. ๒๒๓๐๑ ขาดไปคือ การระบุวิธีการจัดทำและควบคุมเอกสาร แนวทางการกำหนดและจัดสรรทรัพยากร

การกำหนดความเป็นผู้นำในการจัดการที่ชัดเจน การกำหนดนโยบายและแนวทางตอบสนองต่อความเสี่ยง การกำหนดโครงสร้างด้านการจัดการเพื่อตอบสนองต่ออุบัติการณ์ การตรวจสอบภายใน การทบทวนของฝ่ายบริหาร และการปรับปรุงกระบวนการงาน

สำนักศิลปกรรม

● วันอังคารที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

นายธนิตวารธน์ จันทนะพะลิน ภาควิชาศิลปกรรม บรุษยารยเรื่อง *การสร้างสรรค์ประติมากรรมของ รศ.เขมรัตน์ กองสุข : วิถีชีวิต* ความโดยสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ที่ผ่านมานี้ ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ได้มีการเปิดนิทรรศการพิเศษเพื่อเชิดชูเกียรติศิลปินอาวุโส ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ นิทรรศการชื่อ “วิถีชีวิต” เป็นผลงานประเภทประติมากรรมร่วมสมัย ของ รศ.เขมรัตน์ กองสุข อาจารย์ประจำภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปัจจุบันอายุ ๖๕ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ ที่จังหวัดสุรินทร์ จบการศึกษาศิลปมหาบัณฑิตทางด้านประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินชั้นเยี่ยมจากการแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ สาขาประติมากรรม ใน พ.ศ. ๒๕๓๘

การสร้างสรรค์ประติมากรรมของ รศ.เขมรัตน์ แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือ ช่วงที่ ๑ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔-ก่อน พ.ศ. ๒๕๓๘ ช่วงที่ ๒ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘-ปัจจุบัน

ช่วงที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๔-ก่อน พ.ศ. ๒๕๓๘ รศ.เขมรัตน์ ได้กำหนดผลงานในยุคเริ่มต้น ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๓๖ ว่าเป็นยุคของ “*ลัจจะในธรรมชาติสู่สถานะแห่งนามธรรม*” โดย รศ.เขมรัตน์ ได้กล่าวไว้ว่า “ในช่วงเริ่มต้นของการสร้างงานประติมากรรมนั้น เป็นช่วงที่ผมมีความปรารถนาอย่างลึกซึ้งที่จะแสดงให้เห็นอำนาจแห่งความรู้สึกในเรื่องการเกาะเกี่ยวของปริมาณที่ยึดเกาะกันอยู่ในงาน ประติมากรรมรูปแบบนามธรรม ผมจึงใช้รูปทรงในการแสดงให้เห็นถึงการผกผันของปริมาณที่เกาะยึดกันและรวมตัวกันอยู่ ซึ่งสถานะแห่งความรู้สึกอันนี้ได้ประจักษ์ในธรรมชาติอยู่แล้ว ... ผมเริ่มทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของรูปทรงพื้นที่ว่างและปริมาตรได้ ... ซึ่งความเข้าใจอันนี้ถูกแสดงในผลงานประติมากรรมของผมตั้งแต่ต้น คือช่วง พ.ศ. ๒๕๑๔ จนถึงชุด “*การผกผันแห่งรูปทรง (Interlocking Form)*” ซึ่งเป็นผลงานชุดศิลปะปะนิพจน์ช่วงปริญญาตรี ... โดยกำหนดโครงสร้างของงานเป็นทรงกลม จากนั้นจึงเจาะแบ่งเป็นช่อง ซึ่งปริมาตรที่ได้จะเชื่อมต่อบรรยากาศในแต่ละรูปทรง ... ตลอดจนการใช้วิธีการเกาะเกี่ยวและผกผันตัวเข้าด้วยกันของรูปทรงภายในและรูปทรงภายนอกใช้ลักษณะความเป็นเหลี่ยมสันให้เกิดการประสานกลมกลืนเป็นเอกภาพเดียวกัน” แนวความคิดนี้ รศ.เขมรัตน์ ได้ใช้ต่อเนื่องมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งอยู่ในช่วงการศึกษาในระดับปริญญาโท

ผลงานชุดนี้ หากพิจารณาในแง่มุมของรูปทรงกับที่ว่าง จะเห็นว่า การที่ที่ว่างเข้าไปมีบทบาทในรูปทรงมากขึ้นทำให้เกิดการมองเห็นการเกาะเกี่ยวผูกพันที่ลึกกลงไปจากรูปทรงภายนอกสู่รูปทรงภายใน และในขณะเดียวกันก็มองเห็นถึงความประสานสัมพันธ์จากรูปทรงภายในสู่ภายนอกอีกด้วย

เนื้อหาของช่วงที่ ๑ โดยสรุปคือ จากรูปทรงนามธรรมกลมที่บิดนจากพื้นผิวภายนอกสู่รูปทรงภายในด้วยการบาก เจาะ ที่ละชั้นจนทะลุสู่ด้านหลัง เพื่อการสร้างความสัมพันธ์ของรูปทรงกับที่ว่างจากภายนอกสู่ภายใน และจากภายในสู่ภายนอก และการพัฒนาจากรูปทรงและที่ว่างไปสู่ความหมายของรูปทรงที่เกิดขึ้นจากผลงานที่ชื่อ “*มนุษย์กับความปรารถนา*” และ “*ชีวิตและศรัทธา*”

ช่วงที่ ๒ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘-ปัจจุบัน รศ.เขมรัตน์ ได้กำหนดแนวทางการสร้างสรรค์ ในช่วงนี้ว่า “จากประติมากรรมนามธรรมสู่สัญลักษณ์กึ่งนามธรรม” โดยขยายความว่า “*ผลงานของผมในช่วงแรกที่เป็นงานในนามธรรมนั้นเมื่อสร้างผลงานมาจนระยะหนึ่งแล้ว ผมเห็นว่าเป็นเรื่องราวเนื้อหาเฉพาะตัว ดังนั้น จึงเริ่มนำรูปทรงที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ เช่น พานพุ่ม เฉดีย์ ... สร้างเป็นสัญลักษณ์ที่เข้าใจง่ายและสื่อความหมายตรงไปตรงมามา นำเสนอ*” ด้วยแนวความคิดนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๓๗ รศ.เขมรัตน์ ได้สร้างประติมากรรมชื่อ “*พานพุ่มสักการะพระภูมิพล*” และใน พ.ศ. ๒๕๓๘ ชื่อ “*อนุสาวรีย์แห่งความทรงจำ*” ผลงาน “*อนุสาวรีย์แห่งความทรงจำ*” รศ.เขมรัตน์ ได้กล่าวไว้ว่าเป็นผลงานที่เกิดจาก “*เรื่องราวความรักความศรัทธาที่มีต่อบุพการี*” ผลงานชิ้นนี้ รศ.เขมรัตน์ มิได้นำรูปทรงบริสุทธิ์ทางนามธรรมที่ได้พัฒนามาจนสมบูรณ์แล้วมาเป็นสื่อในการสร้างสรรค์อีกต่อไป ผลงานชิ้นนี้ได้เลือกเอารูปทรงของ เฉดีย์มาใช้ ซึ่งเป็นรูปทรงเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายถึงความเคารพ บูชา ควรค่าแก่การสักการะเป็นลึงค์ศักดิ์สิทธิ์เป็นรูปทรงที่สงบ มั่นคง อ่อนโยน งดงาม เป็นความดีงาม ให้ความรู้สึกทางใจอย่างสูง ซึ่งเป็นแนวความคิดและความรู้สึกที่มีต่อบุพการี นอกจากนั้น พื้นผิวขององค์เศดีย์ยังประดับด้วยกลีบดอกไม้มากมาย แสดงถึงความเคารพบูชาอย่างสูง ตรงส่วนยอดใช้สีทองที่ช่วยเน้นเรื่องความดีงามและความสูงส่งให้เด่นชัดขึ้น แต่รูปทรงที่ศักดิ์สิทธิ์งดงามนี้กลับมีรอยแตกแยกและบางส่วนหายไปเผยให้เห็นที่ว่างภายในที่ว่างเปล่า เพื่อสื่อความหมายถึงความเจ็บปวดและความเศร้าโศกของเขาที่มีต่อการจากไปของบุพการี ผลงานชิ้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นมิติใหม่ของการสร้างสรรค์ที่มีให้รูปทรงและที่ว่างเป็นจุดหมายหลัก แต่ให้เนื้อหาจากเรื่องราวจากภายในจิตใจเป็นเป้าหมาย โดยแสวงหารูปทรงแล้วเลือกสรรมาให้ตรงกับเนื้อหา นับเป็นความผสมผสานระหว่างรูปทรงและที่ว่างกับเนื้อหาจากเรื่องราวภายในจิตใจให้รวมกันอย่างเป็นเอกภาพดังผลงานที่สร้างสรรค์

ในเวลาต่อมา เช่น ผลงานที่ชื่อ “ลับสน” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผลงาน ชุด “ศรีธนชัย” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ จบจบ พ.ศ. ๒๕๔๔ รศ.เช็มรัตน์ ได้พัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ของเขาให้ก้าวหน้าขึ้นตั้งข้อความที่ว่า “ผลงานของผมในช่วงนี้เรียกได้ว่าเป็นช่วงที่ผมรู้สึกอิสระในการสร้างงานมากขึ้นในแนวทางที่หลากหลาย ทั้งงานประติมากรรมกลุ่มและงานศิลปะจัดวาง (Installation Art)” รศ.เช็มรัตน์ กล่าวว่า “ผมเริ่มต้นงานชุดนี้ด้วยผลงานกลุ่มประติมากรรม “อรุณรุ่ง” ภาพความประทับใจจากการใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวในการปฏิบัติตามแนวทางของพุทธศาสนิกชนที่ดี การตัดกบฏในตอนเช้าของฤดูหนาว” นอกจากนี้ ยังมีผลงานที่ชื่อ “จงกรม” พ.ศ. ๒๕๔๔ ผลงานที่ชื่อ “สภาวะแห่งความปรารถนา ๑ และ ๒ และสุดท้าย ผลงานที่ชื่อ “อนุสาวรีย์แห่งความหลง” พ.ศ. ๒๕๕๕ วัสดุที่นำมาใช้ยังเป็นวัสดุดินสอ ซึ่ง รศ.เช็มรัตน์ ได้กล่าวถึงดินเอาไว้ว่า “สำหรับผมแล้ว ‘ดิน’ ไม่ได้มีไว้สำหรับการขึ้นรูปเพียงอย่างเดียว ผมยังมองเห็นถึงวัสดุที่เรียบง่ายแต่แฝงความหมายที่ลึกซึ้ง สะท้อนถึงความเรียบง่าย ดินดิน ผ่างไปด้วยปรัชญาและศรัทธาเพื่อชีวิตที่พอเพียง และเกิดล้นติสุขในที่สุด รศ.เช็มรัตน์ ได้กล่าวสรุปการสร้างสรรคของตนเองตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาว่า ๓๐ ปี ดังนี้ “ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในการทำงานของผม นั้น สิ่งที่ผมมักตั้งคำถามต่อการทำงานศิลปะของตนเอง ผมมักสนใจในความสัมพันธ์ของสิ่งคู่ตรงข้าม เช่น รูปทรงกับพื้นที่ว่าง รูปในรูปนอก ความแข็ง ความอ่อน ปริมาตรที่กลมมนและความคมของเหลี่ยมสันของรูปทรง รูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงธรรมชาติ อันเนื่องมาจากผมเห็นว่าสิ่งคู่ตรงข้ามเหล่านี้ล้วนเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน นับเป็นหลักเพื่อการรักษาความสมดุลของโลกโดยแท้จริง และผมได้นำหลักการของสิ่งคู่ตรงข้ามเหล่านี้มาใช้ในการสร้างสรรค์ศิลปะของผมเสมอมา”

● วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ศ. ดร.กาญจนา นาคสกุล ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง **การใช้คำลักษณนาม** ความโดยสรุปว่า คำลักษณนามเป็นคำที่มีหน้าที่ขยายคำนามและคำกริยาในโครงสร้างนามวลีและกริยาวลี เพื่อบ่งบอกลักษณะของคำนามและกริยานั้นตามมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา การเลือกใช้คำลักษณนามใดจึงเป็นไปตามมโนทัศน์และความมุ่งหมายของผู้ใช้

คำลักษณนามแบ่งคร่าว ๆ ได้เป็น ๗ ประเภท ได้แก่ คำลักษณนามบอกลักษณะตามคำที่ใช้เรียกคำนามนั้น คำลักษณนามบอกสิ่งที่อยู่เป็นคู่หรือใช้เป็นคู่ คำลักษณนามบอกสิ่งทีรวมเป็นหมู่หรือกลุ่ม คำลักษณนามบอกขนาดตามมาตราซึ่งดวงวัดมาตราเงิน เวลา และอื่น ๆ คำลักษณนามบอกลักษณะบรรจุภัณฑ์

คำลักษณนามบอกลักษณะของคำกริยา และคำลักษณนามบอกรูปลักษณ

คำลักษณนามที่ใช้แตกต่างกันจะแสดงลักษณะที่ต้องการบ่งบอกของคำนามนั้น ๆ การใช้คำลักษณนามของคนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากคำลักษณนามบอกรูปลักษณของนามบางคำไม่สื่อความหมายว่ามีรูปร่างอย่างไร บางคำคนปัจจุบันไม่รู้จักคำนามนั้น ๆ แล้ว คำลักษณนามบางคำเปลี่ยนรูปไปตามมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่ต่างกัน คำลักษณนามของคำนามที่ปรากฏใหม่ไม่ระบุลักษณะที่ชัดเจน เป็นต้น การกำหนดการใช้คำลักษณนามจึงควรพิจารณาามโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในปัจจุบันและความต้องการที่ผู้ใช้ภาษาต้องการบ่งบอกด้วย

นายวิทย์ พิณคันเงิน ภาควิชาภาษาไทย บรรยายเรื่อง **ลายไทยเป็นทั้งตำนานและดั่งกวีนิพนธ์** ความโดยสรุปว่า ลายไทยเป็นลายที่มีพัฒนาการสืบเนื่องมาแต่สมัยต้น จากการศึกษาวิเคราะห์ของนักโบราณคดีและนักศิลปะ สามารถโยงไปถึงลายสมัยคุปตะของอินเดีย แล้วจึงคลี่คลายแบบอย่างมาหลายสมัยจนพระพุทธรูปศาสนาแผ่ขยายมาสู่แหลมทอง จึงเกิดศิลปะของสมัยทวารวดี สมัยศรีวิชัย สมัยลพบุรี และสืบเนื่องมาถึงสมัยล้านนา (เดิม เชียงแสน) สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ แต่ละสมัยก็ได้เกิดแบบอย่างลายต่างกันไป จนกระทั่งคลี่คลายมาถึง กระทบกลามตัวกระทบเปลว กระทบผักกูด ฯลฯ ซึ่งแต่ก่อนยังไม่เรียกว่าลายไทย โดยใช้กันมาจนถึงประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๕ จึงมาเรียกว่าลายไทย ตอนที่มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนเพาะช่าง (มีวิชาลายไทย ภาพไทย เครื่องไทย) ลายไทยจึงมีรูปแบบคงตัวอยู่มาจนถึงในปัจจุบัน นับว่าลายไทยเป็นตำนานที่มีความสืบเนื่องมาในแผ่นดินแหลมทอง

ส่วนเรื่องที่เป็นดั่งกวีนิพนธ์นั้น ได้แก่ การสร้างสรรค์ลวดลายที่มีหลักเกณฑ์ การร่างเส้นลาย การจัดวางภาพตัวกระทบ การจัดระยะช่องไฟ และการตัดเส้น เช่นเดียวกับ การกำหนดคำครุ ลหุ วรรคตอน คำคล้องจอง กำหนดจำนวนคำ ตามแบบบทของโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน การเขียนลายไทยก็เรียกตามแบบของตัวกระทบแม่ลาย เช่น ลายก้านขด ลายเปลว ลายเครือวัลย์

แบบอย่างของลายที่นำมาแสดงใช้ตัวกระทบแบบเดิม และลายที่ใช้เป็นตัวลายแบบใหม่ ๆ ซึ่งไม่กำหนดชื่อ เพราะการตั้งชื่อลาย ทำให้จำกัดอยู่เฉพาะลายที่มีอยู่เดิมเท่านั้น จึงสมควรสร้างสรรค์ให้ขยายตัวออกไปจากของเดิม เพื่อสืบต่อลายไทยให้มีอายุยืนยาวต่อไป

ผู้สนใจบทความดังกล่าวขออนุญาตค้นคว้าได้ที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารราชบัณฑิตยสถาน

ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน โทรสารหมายเลข ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๒

หรือทางเว็บไซต์ www.royin.go.th ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ไขปัญหาภาษาไทย

ถาม คำว่า พจนานุกรม, ปทานุกรม, นามานุกรม และอักษรานุกรม มีความหมายอย่างไรบ้าง

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายของคำเหล่านี้ดังนี้ คำว่า **พจนานุกรม** เป็นนาม หมายถึง หนังสือว่าด้วยถ้อยคำในภาษาใดภาษาหนึ่งเรียงตามลำดับตัวอักษร โดยทั่ว ๆ ไปจะบอกความหมายและที่มาของคำเป็นต้นด้วย คำว่า **ปทานุกรม** เป็นนาม หมายถึง หนังสือสำหรับค้นคว้าความหมายของคำที่เรียงตามลำดับพท. คำว่า **นามานุกรม** เป็นนาม หมายถึง พจนานุกรมคำวิสามานยนาม คำว่า **อักษรานุกรม** เป็นนาม หมายถึง หนังสือสำหรับค้นคว้าเรียงลำดับตามตัวอักษร.

ถาม คำว่า เกล็ด, เกร็ด และเก็จ มีความหมายอย่างไรบ้าง

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายของคำเหล่านี้ดังนี้ คำว่า **เกล็ด** เป็นนาม หมายถึง ส่วนที่เป็นแผ่น ๆ ซ้อนเหลื่อมกันห่อหุ้มตัวปลาและสัตว์เลื้อยคลานบางชนิด สิ่งที่แข็งตัวเป็นแผ่นบาง ๆ คล้ายเกล็ดปลา เช่น เกล็ดทิมเสน น้ำตาลขึ้นเกล็ด, โดยปริยายหมายความถึงสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงเช่นนั้น เช่น บานเกล็ด ฝ่าเกล็ด เกล็ดเลือด, แต่ถ้าเป็นกริยา หมายถึง ขบให้เมล็ดแตกเพื่อกินเนื้อใน (ใช้แก่สิ่งที่เป็นเม็ดเล็ก ๆ) เช่น เกล็ดเมล็ดแดงโมนกเกล็ดข้าว, โดยปริยายหมายความว่าได้เอาแต่ที่ดี ๆ เช่น เกล็ดไฟ คำว่า **เกร็ด** เป็นนาม มี ๒ ความหมาย คือ ความหมายที่ ๑ หมายถึง ลำน้ำเล็กที่เป็นทางลัดเชื่อมลำน้ำใหญ่ สายเดียวกันทั้ง ๒ ข้าง, ใช้เป็น เกร็ด ก็มี. ส่วนความหมายที่ ๒ หมายถึง ส่วนย่อยหรือส่วนเบ็ดเตล็ด ซึ่งเป็นเรื่องสนุกหรือน่าสนใจที่เล่าหรือเขียนถึง

เหตุการณ์สั้น ๆ ตอนใดตอนหนึ่งในชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นเรื่องจริง เช่น เกร็ดพงศาวดาร, เรื่องที่เขียนเล่าถึงบรรยากาศที่น่าสนใจหรือสนุกขบขันในที่ประชุมก่อนที่จะมีผลสรุปออกมา. ส่วนคำว่า **เก็จ** ๑ เป็นนาม มี ๒ ความหมาย คือ ความหมายที่ ๑ หมายถึง แก้วประดับ, และความหมายที่ ๒ หมายถึง ส่วนที่ยื่นออกมาจากหรือลึกเข้าไปในผาผนัง กำแพง ฐาน หรือเชิงกลอน.

ถาม คำว่า องค์การ และองค์กร มีความหมายแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ตอบ คำว่า **องค์การ** และ**องค์กร** มีความหมายแตกต่างกัน โดยพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ระบุความหมายของคำทั้งสอง ดังนี้ คำว่า **องค์การ** เป็นนาม หมายถึง ศูนย์รวมกลุ่มบุคคลหรือกิจการที่ประกอบกันขึ้นเป็นหน่วยงานเดียวกัน เพื่อดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือในตราสารจัดตั้งซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การของรัฐบาล หน่วยงานเอกชน เช่น บริษัทจำกัด สมาคมหรือหน่วยงานระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า organization. ส่วนคำว่า **องค์กร** เป็นนาม หมายถึง บุคคล คณะบุคคล หรือสถาบันซึ่งเป็นส่วนประกอบของหน่วยงานใหญ่ที่ทำหน้าที่สัมพันธ์กันหรือขึ้นต่อกัน เช่น คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรบริหารของรัฐ สมาชิกแทนราษฎรเป็นองค์กรของรัฐสภา, ในบางกรณีองค์กร หมายความรวมถึงองค์การด้วย ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า organ.

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๑๘๖/๒๕๕๐
ไพรัชญ์ดุสิต

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเผยแพร่งานวิชาการข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ของราชบัณฑิตยสถาน

จัดทำโดย ฝ่ายช่วยอำนวยการและประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม ราชบัณฑิตยสถาน

บรรณาธิการ นางนัยนา วราอัศวปติ เลขานุการกรม

กองบรรณาธิการ นายอภิเดช บุญสงค์

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทร. ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๙